

— Τίποτε δὲν εἶναι. Τὸ κανάτι ἔσπασε.
— Κοῦμα! ἔχαμε λυπημένη ἡ Μαρία.
— Ὁ Γιαννάκης σήκωσε τοὺς ὤμους:
— Πφ!...

Ἐπειτα πλησίασε λιγάκι, τὴν κοίταξε κατὰματα, χαμογέλασε πένθιμα καὶ εἶπε ἀπλᾶ καὶ ἀνεπιτήδευτα:

— Μιὰ ὁπταστη στάμινα... ὦ, ναί! Ἀξίζει. Ἀξίζει πολὺ!

Ἡ Μαρία κοκκίνισε. Ἄνοιξε τὸ στόμα κατὶ νὰ πῇ, ἀλλὰ ὁ Γιαννάκης ἐξακολούθησε ἡσυχὰ καὶ σιγὰ σὰ νὰ μιλοῦσε στὸν ἑαυτὸ του.

— Μιὰ σπασμένη ὅμως στάμινα, ὅπως κι' ἂν ράϊσε, ὅπως κι' ἂν ἔσπασε... τίποτε δὲν ἀξίζει.

Ἡ Μαρία δὲ μίλησε. Σωριάστη στὴν καρέκλα τῆς, ἐστῆοιξε τοὺς ἀγκῶνας στὰ γόνατα, σκέπασε μὲ τὶς παλάμες τὰ μάτια καὶ ἔκλαψε.

X. STRICH

ΣΤΟΝ ΠΟΙΗΤΗ

Τί, τὸν θωροῦμε ὅλοι μ' ἀλλόκοτες ματιές
σὰ φτερουγίζει γύρ' ἀπ' ὅλες τὶς φωτιές
κάθε λυχναρί, κάθε φῶς πού θ' ἔ' ἀνάψη;
Τί κι' ἂν τὸν κάψη!

Σκουλίκια ἐμεῖς σερονόμαστε κάτω στὴ γῇ
δίγως ποτές νὰ μᾶς τραβάει μιὰ χρυσαυγὴ
καὶ κάποιο φῶς πού τὴν ἀλήθεια μπρὸς ἀπλώνει
καὶ μᾶς θαμπώνει!

Σκουλίκι ταίρι μας ἂν ἦταν μιὰ φορὰ
μὰ πεταλούδας ἔαφνον πέταξε φτερά
τί φταίει κι' αὐτὸς ἂν γιὰ τὸ φῶς μέσα του νοιώθει
ν' ἀντρεῖται πόθοι;

Κι' ἄλλες φορὲς ψηλὰ σὰ μέλισσα πετᾷ
κάποιο ὄνειρο νὰ ζωντανέψη ἀποζητᾷ
στιγμὴ μὲς τοῦ ἡλίου τὶς ἀγτίδες νὰ τὸ ζήσει
κι' ἄς ξεψυχήση!

Ἀγέρι ἀιόλευτο κεῖ πάνω ἀγκαλιαστὰ
κι' ἀντάμια πνέει μὲ τὴ λαμπρόφυτην ἀλήθεια
ἀγέρι ἀιόλευτο πού δὲν κρατιέται στὰ
δικὰ μας στήθια.

Σύρα

ΛΑΥΡΑΣ

ΔΗΜ. Π. ΤΑΓΚΟΠΟΥΛΟΥ

“ΠΙΣΩ ΑΠΟ ΤΑ ΚΑΓΚΕΛΑ,, ΜΕ ΠΡΟΛΟΓΟ ΤΟΥ ΚΩΣΤΑ ΠΑΡΟΡΙΤΗ

Ἡ ἐκδοτικὴ ἐταιρεία «Τύπος» ἐκδίδει προσεχῶς σ' ἐκλεκτὸ χαρτί καὶ μὲ δίχρωμο ἐξώφυλλο, τὰ σκίτσα τῆς φυλακῆς, πού τυπωθήκανε στὸ «Νουμά», μαζὶ μὲ ἄλλα μερικὰ ἀνέκδοτα. Τὸ βιβλίο τυπώνετε τώρα καὶ θὰ εἶναι ἑτοιμὸ σὲ δέκα ἡμέρες τὸ πολὺ. Ὅποιοι τὸ θέλει, ἀπὸ τὶς ἐπαρχίες ἢ ἀπὸ τὸ ἑξωτερικόν, ἢ μπορεῖ νὰ στείλῃ τὸ ἀντίτιμό του (δρ. 2,50) στὸ γραφεῖο τῆς ἐταιρείας «Τύπος» (Σοφοκλέους 3) καὶ θὰ τὸ λάβῃ, συστημένο, μόλις ἐκδοθῇ.

ΦΥΛΑΚΗ

Τὸ δειλινὸ ἀπλώνεται μακραίνοντας ἀπεριόριστα τὸν ἑρίζοντα. Ἐνα δειλινὸ ἀπαλοχρωμάτιστο, γλυκὸ σὰν κάποιο χᾶδι παραμυθένιο καὶ ἡδονικὸ σύγχρονα, ἀτέλειωτο καὶ χωρὶς πλήξη. Τὰ βουνὰ χρυσᾶ, κι' ἄλλοτε γαλανὰ κι' ἄλλοτε ρόδινα μενεξεδένια, ὄνειρεῦνται κατὶ ἐντατικώτερο, ὥραιότερο, ἴσως κι' ἀληθινότερο ἀπὸ τὴ ζωὴ. Μακριὰ ἡ θάλασσα τραγοῦν δοῖνε ἕναν ὕμνο παράφορα παθητικόν, ἕνα λίκνισμα αἰῶλο. Ἡ μεθυστικὴ ἀτμόσφαιρα τῆς ἀνοιξῆς πού υπερδιαγείρει τόσο ἔξαλλα τὸν πόθο ἑνὸς καλοκαιριοῦ τέλειον, τόσο τέλειον, πού ἐνῶ τὸν θέλει ἡ διάθεση τὸν ξέρει μὲ ἀνυπόφορη ὁδὴν ἀδύνατο, ἡ μεθυστικὴ ἀτμόσφαιρα, πὺρ ἡρεμῆ μέσα σὸ δειλινόν, δὲν ἔδινε πόνο, ἀλλὰ μόνο μιὰ ἀρμονικὴ μὲ τὸ Σύμπαντο νοσταλγία. Τέτοια ὥρα τὴν ἀνοιξὴ χάνει τὸ ἐγὼ καὶ ἡ τυραννικὴ συνείδησις ἀνήμερου, κ' ἐλευθερωμένο, ἀνάλαφρο, χαρούμενο, λυώνει μέσα σὸ χᾶδι, φτερά λευκὰ καὶ κόκκινα τὸ φέρουν στὴ συναισθητικὴ ἑνὸς θανάτου πού δὲ θὰ εἶταν παρὰ ἡ ἀνάπτυξη μιᾶς ζωῆς μόνο καλῆς, μελωδικῆς καὶ ὁμορφῆς.

Ὅμως κάτω ἡ Πολιτεία ἄναθε κι' ὅλας τὰ μικρὰ τῆς φῶτα, τὰ θαμπὰ, διαπεραστικά, τόσο παράτονα μέσα στὴ μουσικὴ, γλυκιὰ, ἀοριστία τοῦ δειλινοῦ. Πῶς ἐπιβάλλουν σὸ ἔργον πού πιστεύει στὴ συμπλήρωσις τῆς ἐπιθυμίας του, πού νιώθει μόνο τὴ δύναμὴ του καὶ τὸ μεγαλεῖο του, πῶς ἐπιβάλλουν τὰ μικρὰ τὰ φῶτα πού ἕνα ἕνα ἀνάβουν καὶ διαγράφουν τὰ σπῆματα, καὶ αὐτὰ τὰ παράθυρα, τόσο μικρὰ, τόσο κλεισμένα, πῶς ἐπιβάλλουν τὴν ἀντίθεσιν τῆς πραγματικότητος μὲ τὸ ὄνειρον, τὴν ἀγωνία μιᾶς φυλακῆς.

Κι' ἡ Γυναίκα, μιὰ γυναίκα πολὺ παράξενη, — πάντα; ἢ ἔμοιαζε μόνο τώρα τὸ δειλινόν; — τώρα πού δὲν ἔδειχνε οὔτε ἂν εἶταν ὁμορφῆ ἢ ἄσχημη, οὔτε κἂν τί φοροῦσε, σὰν τυλιγμένη ὀλόκληρη, τόσο ξεχώριζε τὸ βλέμμα τῆς, μόνο σὲ μιὰ πικρὴ σκιά, στὴ σκιά, πού ἀλλόκοτα φωτισμένη ἀπὸ μιὰ ἐσώτερη πύρινη φωτιά, ἔδινε βαρὺ ἀπὸ τὰ μεγάλα μελαγχολικά τῆς μαῦρα μάτια, ἡ γυναίκα ἢ πλαγισμένη σφιχτὰ σὸ χῶμα τοῦ λόφου, πού τὴν εἶχε μεθύσει ὅλη, σὲ κάθε μόριο τοῦ κορμιοῦ, τῆς αἰσταντικότητος, καὶ τῆς διανοίας τῆς, τὸ χᾶδι τοῦ δειλινοῦ, ἡ γυναίκα ἀνατρίχιασε, ξαπλωμένη, μόλις τὴν χτύπησαν τὰ φωτᾶκια, σὰν μπροστὰ στὴν ἀπειλὴ ἢ στὴν ἀνάμνησις μιᾶς βαθιάς πληγῆς. «Ἐμένα δὲ μὲ χωρεῖ κανένα σπῆμα», ἔλεγε περήφανα κάποτε, ἄλλοτε. Ἀστόχαστα, ἀλλὰ μὲ τόση πεποίθησις κ' εἰλικρίνεια ἀποίοντος πλατὰ τὰ χέρια τῆς σπὸν ἄνεμο γιὰ νὰ τὸν ἀρπάξῃ ἢ καὶ γιὰ νὰ πετάξῃ στὸν μεγάλο κόσμο, πού τὸν ἐνιωθε δικόν τῆς ὅπως ἐνιωθε τὸν ἑαυτὸ τῆς δική του, σὶ ἀπεριόριστο, τὸ μόνον ἀξίον τῆς ὁρμῆς τῆς. Τ' ἀλλοτινὰ τῆς λόγια σὰν σφύρα τῆς ἔδειξαν τὴ μὴλίγνα, σαρκαστικὰ ὀδυνηρὰ, ὅπως ποτὲ ἄκουα. Τώρα ὅπως τότε αἰσιάνονταν ἐντελῶς ἀνυπόφορη τὴν ἰδέαν κἂν ὅποιον, καὶ τοῦ πύρρου χερσοῦ, κάγκελον, ὅποιος ἀλυσσοῖδας, κι' ὅμως τώρα τὶς εἶχε δέσει βαριὰς τὶς ἀλυσσοῖδες στὰ χέρια, στὰ πόδια, σὸ μυαλόν, στὴν καρδιά τῆς, σ' ὅλο τῆς τὸ σῶμα. Γιατί; Ἀπλᾶ, μηχανικά, σχεδὸν χωρὶς πάλη, σχεδὸν χωρὶς νὰ τὸ καταλάβῃ, εἶχε κλείσει ἀντίθετα στὸν ἑαυτὸ τῆς τὸν

ήδονή της συμπλήρωσης ενός όνειρου, την πιο απόλυτη συμπλήρωση, αφού αισιάνονταν ότι τραγουδοῦσε θριαμβευτικά σ' όλους, αφού τραγουδοῦσε ώραία για τὸν ἑαυτό της, καὶ καμιά στιγμή χαρίσματος τοῦ τελωμένου ἔργου, ὅσο κι ἂν τὸ δεχθοῦν ἐγκάρδια, ποτὲ ἀπόλυτα σύμφωνα, καμιά στιγμή τελιοποίησης τοῦ ἔργου, δὲν εἶναι ἀγὰρ χαρούμενη σὰν τὴ στιγμή τῆς ἔμπνευσης. Ἀγκάλιαζε τ' ἀπεριόριστο μαζί με τὴ νύχτα στὰ λευκά της χέρια πὺν τετιώνονταν συντροφεύοντας τὸ χορὸ τῆς γιατί δὲν περπατοῦσε πιά, χόρευε, πετοῦσε.

Μὰ γιὰ καμιά γυναίκα κανένα τραγούδι, καμιά δημιουργία, δὲν ἀξίζουν, ἂν δὲν τὰ συντροφίζει, ἂν δὲν πλάθουν ἀγάπη. Ὅποια ἄλλη λατρεία στὴ γυναίκα, κι ἂς μὴ τὸ παραδέχεται πάντα, δὲν ὑπάρχει παρὰ γιὰ νὰ διαγείρει ἓνα αἶσθημα μέσα της ἢ σὲ κάποιον γι' αὐτήν, καὶ γιὰ ἓνα ἐρωτικὸ γιὲν θυσιάζει ἀμέσως, χωρὶς ἰδέα δισταγμοῦ, ὅποια τῆς ἄλλη λατρεία.

Κι ἡ γυναίκα, ἡ μεθυμένη ἀπὸ τραγούδι, ἔβλεπε ὀλόγυρά της, αισιάνονταν καρφωμένα ἀπάνω της, ὅλα τὰ μάτια, ὅλα τὰ στήματα, ὅλα τὰ κορμιά πὺν καί ποτε εἶχε συναντήσει καὶ πὺν ἔτσι καὶ μόνο ἐντελῶς διαβατικά, ἐφήμερα, εἶχε ἐπιθυήσει. Ὅλα τὰ πολέχρωμα μάτια πὺν θὰ τῆς εἶχε ἀρῶσει μέσα τους νὰ θυσιάζει, ὅλα τὰ στήματα πὺν θὰ τῆς εἶχε ἀρῶσει νὰ ἐκφράσει, ὅλα τὰ σόματα πὺν θὰ τῆς εἶχε ἀρῶσει σ' αὐτὰ νὰ παραδοθεῖ καὶ νὰ τὰ καταχτήσει μαζί με τὸ θαυότερο καὶ τὸ πιο ἐπιπόλαιό τους μυστικὸ κι ἄρρωμα, ὅλοι πὺν θὰ τῆς εἶχε ἀρῶσει ν' ἀκολουθήσει γιὰ νὰ τοὺς δώσει καὶ νὰ τῆς δώσουν μιὰ ἄλλη συγκίνηση, μιὰ ἄλλη ἐκφραση ζωῆς, σφίγγονταν γύρω της, δικοί της. Πιὸ δικοί της τώρα πὺν δὲν τοὺς χώριζε τ' ἄγνωστο κι ἀσύλληπτο πὺν μένει πάντα σ' ὅποια καὶ τὴν πιο σφιχτὴ ἀκόμα συνένωση κι ὅταν δὲν τὴν ἀκολουθεῖ ἡ ἀπογοήτευση, ἡ πλήξη τοῦ ἀποράλλαχτα μονότονου, ὅσο κι ἂν ὑπόσχεταν θάματα ἢ ἀρχή. Δικοί της ὅλοι οἱ διαβάτες πὺν ὅλοι ἀνάγγελτοι κοντά της εἶχαν περάσει χωρὶς νὰ ὑποπτευθοῦν καὶ τὸν πόθο της, τὴν περιέργεια καὶ τὴ δίψα πὺν τὴν ἐσπρωχνε σ' αὐτοὺς. Ποτὲ δὲν εἶχε φύγει ἀπὸ τὴ φυλακὴ καὶ τὶς ἀλυσίδες της. Μὰ τώρα συντροφισμένη ἀπὸ ἀναρίθμητα μάτια καὶ στήματα, ὅπως τὸ εἶχε ὀνειρευτεῖ, χόρευε τραγουδώντας τρελλά, τὸ δικό της τραγούδι, χόρευε ἐλεύτερη μέσα στὴ μοναδική ὥρα πὺν δὲν ἔχει διάρκεια. Σαφηνικὰ ἓνα φῶς πίσω ἀπὸ ἓνα παράθυρο τὴν πλήγωσε βαρὺ χωρὶς ὅμως, περίεργο, καὶ καμιά ἐντατικὴ ἀντίδραση νὰ διαγείρει μέσα της. Ἀνιλήφθηκε πὺν τὸ χέρι της μηχανικὰ χτυποῦσε ἓνα κουνδούρι ἐξώπορτας καὶ δὲν τὸ τράβηξε. Μηχανικὰ τὰ βήματά της καὶ μέσα στὴν πιο ἐξέσπλη ἡδονή της τὴν εἶχαν ὀδηγήσει σὲ σπῆτι της, στὴ φυλακὴ της. Βαθιά ἔσκαψε τὸ κεφάλι. Ἐνας λυγμὸς τῆς ἔσκαψε τὸ λαιμὸ. Καὶ χαμογέλασε. Ἵσως καὶ ν' ἀγαποῦσε μόνο τὴ φυλακὴ της, τὴ γαλήνη της, μόνον αὐτὴ νὰ εἶταν ἡ σύμφωνη μετ' αὐτὴν πλάσμενη. Ἀπλὰ ἔσθονε ἀπὸ τὸ πρόσωπό της τὴν παράφορη ἐκφραση ἐνθουσιασμοῦ καὶ χαρᾶς καὶ ξαναφύρεσε τὶς ἀλυσίδες.

Ἀπρίλις 1919.

ΑΛΚΗΣ ΘΡΥΛΟΣ

Ο ΛΥΤΡΩΜΟΣ ΤΗΣ ΓΗΣ

Φίλε «Νουμά»,

Εἰς τὸν ἐκ Φαλήρου ἄγνωστόν μου καὶ ἄγνωστόν Σιορδὸδ ἡ Σοῦ: «ὡγακθου πο 'εολληριτ. Χ. Π. η ποο του, ὅτι κατὰ τὴν γνώμη μου, «εἰάν γίνῃ τοῦτο (ἡ ἀπαλλοτριώσεις) σὲ ὅλη τὴ γῆ, θὰ σημάνη ἡ ὥρα τοῦ λυτρωμοῦ της», οὔτε τὴ γνώμη μου ἐκπροσωπεῖ, οὔτε σὲ ἀρθράκι μου ὑπάρχει, οὔτε ἀπὸ τὸ νόημά του θγαίνει. Ἐγὼ ἀσχολήθηκα μετ' αὐτὸ λυτρωμὸ τῆς Ἑλληνικῆς γῆς ἀπὸ τὰ χέρια τῶν ὀλίγων τοιφλικούχων καὶ τὴν κατανομή της σὺς δουλεντάδες ἰδιοκτόπους της. Δὲ μίλησα γενικά, οὔτε ἐδοκίμασα στῆς 30 ἀράδες αὐτῆς τῆς «ἐπικαιρότητας» νὰ κάμω μελέτη τοῦ ἀγροικικοῦ ζητήματος ἢ τῆς ἀγροικικῆς οἰκονομίας ἢ τῆς ἀγροικικῆς πολιτικῆς γενικά.

Ὅταν θάρθῃ ἡ ὥρα θὰ εἰπῶ καὶ γιὰ τὸ γενικὸ ζήτημα τί νομίζω.

Πρὸς τὸ παρόν, ἀφοῦ ἐπιμένει ὁ ἄγνωστος ἐπιστολογράφος σου, ὅπως φαίνεται ἀπὸ τὸ ἀνυπόμονο γράμμα του, σοῦ λέω: τὴ μετάβασιν ἀπὸ τὸ σύστημα τῆς ἰδιοκτησίας τῶν ὀλίγων μὴ καλλιεργητῶν στὴν ἰδιοκτησία τῶν πολλῶν, τῶν καλλιεργητῶν, τὴν θεωρῶ πρόδοον καὶ πρῶτο βήμα γιὰ νὰ ὀδηγηθῇ ἡ ἰδιοκτησία στὴν ὀνειρευτὴ «συνολικὴ» ἰδιοκτησία δηλαδὴ στὴ «μὴ ἰδιοκτησία».

Μὲ ἀγάπη, δικός σου

ΣΠ. Ι. ΘΕΟΔΩΡΟΠΟΥΛΟΣ

PRELUDIO

Σὲ κοιμητήρι γέρνει ἡ φύση ἀλάκρη
Κάθε δεντρὸ σὰ μαῦρος γίγας στέκει
Κάθε του θρόος χάνεται σύντας στ' ἄγνωρο,
Τ' ἄγριο κύμα ξαποστὰ παρέκει.

Μήτ' ἓνα φύλλο δὲ λαχτίζει λύτρωση,
Καθὲν' ἀγέρι τ' ἀψηλοῦ πλαγιαῖει,
Στὴν λίμνη μέσα τὸ φεγγάρι λούζεται,
Τ' ὠχρὸ του φῶς στὰ σπλάχνα του φωλιάζει.

Στὴ λαγκαδιὰν ἀπόψε οἱ λάμινες χάθηκαν,
Νεράϊδες σὲ ποτάμι δὲ λουστήκαν,
Ξωθιὲς καὶ καλομένες δὲ ξεφάντωσαν,
Μήδ' οἱ Σειρήνες σὲ χορὸ πιαστήκαν.

Σὲ κοιμητήρι γέρνει ἡ φύση ἀλάκρη
Καὶ μόνο δῶ κ' ἐκεῖ ἡ λαλιὰ τοῦ γκιώνη
Στὴ σιγαλιὰ τῆς νύχτας γύρω ἀπλώνεται,
Σὰ μήνυμα κάποιας ζωῆς πὺν λιώνει.

ΜΑΝΩΛΗΣ ΚΑΡΕΛΑΣ

Κατόρθωσε νὰ βρεῖς μιὰν ἐκφραση γιὰ μιὰ θλίψη, καὶ θὰ σοῦ γίνῃ ἀγαπητή. Κατόρθωσε νὰ βρεῖς μιὰν ἐκφραση γιὰ μιὰ χαρά, καὶ θ' αὐξήσεις τὴν ἔκστασή της.

Ο ὁ ἀ τ λ δ